

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПИЇТЬ ЦЕНТИВ Закордоном

Тел. "Свобода": BErgen 4-0807 — 4-0837. Тел. У. Н. Комсу: BErgen 4-1016

THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ЗЕМЛЕТРУС НАД ТИХИМ ОКЕАНОМ

ЗАПОВІДАЮТЬ ДАЛЬШІ ПОТРЕСЕННЯ.

Сіетл, у стейті Вашингтон, 13. квітня. — Досі нарахували шість смертних випадків і коло 50 каліцтв внаслідок землетрусу, який вважають за найсильніший, який досі записано в північно-західній околиці тихоокеанського побережжя. Він дався чотири в год. 11.55 за часом Пасифіку і тривав 60 секунд. Він засягнув околицю довгу на 500 миль вздовж побережжя у стейтах Вашингтон, Орегон і Айдаго, а теж у Британії Колумбії, в Канаді. У містах Сіетл і Такома, в стейті Вашингтон, і в інших містах, навічених потрясіннями, тисячі людей вибігли з будинків на вулиці ще в час і тому треба зазначувати мале число випадків смерті. Передвеликодні канікули дали притоку опорожнених шкіл з учнів попереднього дня і тому не було жертв серед шкільних дітей. Шкоду обчислюють досі на „багато мільйонів“. Повалені різні будинки між ними є школи й одна церква, а стейтовий капітоль в Олімпії, Вашингтоні, встановлено сторожею, бо в ньому зарисувалися стіни. Геологи з університету стейту Вашингтон класифікують землетрус як ч. 8 щодо сили. Найсильніше є ч. 12. Вони запобігають далішій потрези, але не слабші від перших, як це звичайно бувало підчас інших землетрусів.

ПРОЕКТ АДМІНІСТРАЦІЇ ДОЛИНИ КОЛУМБІЙ В КОНГРЕСІ

Вашингтон. — Довго очікуваний проект Адміністрації Долини Ріки Колумбії передав президент Труман конгресові до розгляду. Є це один з найбільших проектів наводнення земель, складених на лад проекту Долини Тенесі. Він обіймає контроль води ріки Колумбії і її допливів на північно-західній побережжі Пасифіку і побудову велетенських дам для електричних і штучних озер в тій околиці для наводнення пустель. Труднощі у цьому проєкті такі, як і в Адміністрації Долини Тенесі: Одна школа економічна домагаться добудови електричних федеральним коштом б розподілу водної та електричної сили безпосередньо під контролем уряду. Друга хоче передати електричні у приватні руки, а щойно потім приділювати силу до домі.

ВИДАТКИ НА ОБОРОНУ УХВАЛЕНІ ТІЛЬКИ ПРОТИ ОДНОГО ГОЛОСУ В ПАЛАТІ

Вашингтон. — Палата репрезентантів ухвалила й передала сенатові бил на видання \$15,905,416,000 на озброєння в скарбові 1950 році. Це є найбільший одноразовий військовий мирний бюджет в історії Америки. Він містить \$631,252,000 більше ніж домагався президент. Коли б не про-комуніст, Віто Маркеттоно з Нью Йорку, ухвала була б одноголосна. Голосування виказало 271 „за“, а 1 „проти“.

Збомбардувати совєтські установи на перох — кличе конгресмен.

Серед цілоденної дебати конгресмен Кларенс Кенон, демократ з Мисурі, голова комісії приділів, заскочив палату репрезентантів такою відвертістю, якої досі не виявив ніхто

СЕНАТОР ФЛАНДЕРС ХОЧЕ БОМБАРДУВАТИ ПІДСОВЕТСЬКІ ЗЕМЛІ ЛИСТІВКАМИ

Вашингтон, 13. квітня. — Одну з найбільш незвичайних думок виявив сенатор Ралф Е. Фландерс, республіканець зі стейту Вермонт у своїй промові в справі ратифікації Північно-Атлантичного Оборонного Договору. Він заявив, що буде агітувати проти ратифікації. До таких країн зараховують: Албанію, Болгарію, Чехословаччину, Естонію, Угорщину, Югославію, Лотву, Литву, Польщу, Румунію, Білорусь і Україну. На зібранні будуть приванні яких 50 провідників східно-європейських націй. Зібрання скликає за спонукую організації Комон Коз, яка має свою квартиру під ч. 444 Медисон Евеню в Нью Йорку.

Коли кореспонденти запитали сенатора Фландерса, як це зробити з огляду на міжнародне право, він заявив: „Це можна зробити приватним підприємством“. Тому, що серед європейських скитальників є багато осіб, що потерпіли від Совєтів і вони тепер живуть в таборах, годуваних з дня на день, вони радо підіймуться такого для ім треба дати їм такі і вишкіл, а вони вже доконають решти. Треба створити Чужинний Леґіон з бувших підсовєтських громадян і розпочати мирову офензиву проти Росії, замість тільки обороняти себе перед совєтською пропагандою. — Думку створити Чужинний Леґіон подав уже давніше сен. Кабот Ладж і її тепер пригадав сенатор Фландерс.

ЗА ДОПУЩЕННЯ В АМЕРИКУ ВТІКАЧІВ З ПОЗА ЗАЛІЗНОГО ЗАСЛОНІ

Вашингтон. — Правничі підкомісія палати репрезентантів ухвалила новий начерк імміграційного закону на місце дотеперішнього, в справі допущення іммігрантів зі скитальщини. Законопроект продовжує теперішній час імміграції з двох років на три і замість теперішніх 205,000 скитальців хоче допустити 400,000, однак останню сотню тисяч мав би право допустити впродовж четвертого року президент, якщо буде вважати це за потрібне. Предсідник підкомісії, конгресмен Франсис Е. Волтер з Пенсильвенії, заявив, що повна комісія згодиться на пропозицію, яка між іншими домагається, щоб установити дату 1 січня 1949 р. як граничну дату для кваліфікації, кого можна вважати за Ді Пі. Це дасть спроможність впусити до Америки втікачів з-під Совєтів, як теж і втікачів з-під нацистського режиму. На підставі нових постанов можна буде допустити до Америки втікачів з Шангаю і 18,000 польських вояків в Англії.

ПРИГАДУЮТЬ НА ПРОТИ-СОВЕТСЬКЕ ЗІБРАННЯ ВІГНАНЦІВ У КАРНЕГІ ГОЛ

Нью Йорк. — Провідники втікачів з-підсовєтських країн, які скликають звіт до Карнегі Гол у Нью Йорку на четвер 5 травня, приготували резолюцію, що вони зобов'язуються дати всяку допомогу країнам, які попали під Совєти.

ЧЕСЬКІ ВОЛЬШЕВИКИ ЗААРЕШТУВАЛИ АМЕРИКАНКУ

Прага, 14. квітня. — Місцева Амбасада Злучених Держав вчора повідомила, що чеська поліція в цьому місті заарештувала американську громадянку Власту Адельо Враз, керівничку Американської Допомоги для Чехословаччини, що роздає харчі і одяги для дітей. Її заарештовано ще минулої суботи в її бюро та задержано в тюрмі „для докождень в справі її зв'язку з політичною активністю“. П-ню Враз заарештовано під кінець тижня, в якому поліція в Празі переводила докладний реєстр заможних там чужинців та їх активностей.

ЗАКІНЧЕНО ПІДГОТОВКУ ПРОЄКТУ КОНСТИТУЦІЇ РАДИ ЄВРОПИ

Лондон, 14. квітня. Британське міністерство закордонних справ повідомило, що дипломатичні представники 10 заінтересованих в цій справі європейських країн вже закінчили підготовку проєкту конституції для Ради Європи, плянованого європейського над-уряду. Цей проєкт та рекомендації до нього будуть предметом нарад міністрів закордонних справ цих десяти країн, що повинні відбутися в Лондоні вже з кінцем м. до країн, що вже висловили своє заінтересування Радою Європи та представники яких підготовляли для неї проєкт конституції, належать: Британія, Франція, Бельгія, Голандія, Люксембург, Швеція, Норвегія, Данія, Італія та Ірландія. Згідно з проєктом конституції, великі країни мали б мати в спільному парламенті по більше представників, ніж малі країни, але в ексекутивній Раді кожна країна мала б тільки одного представника.

ВІКЛАД ПРОФ. СМАЛЬ-СТОЦЬКОГО НА КОНГРЕСІ КАТОЛИЦЬКИХ СТУДЕНТІВ

Мілвокі, Віс. — Минулої неділі, дня 10 квітня, тут відбувся під протекторатом архієпископа М. Е. Келі регіональний Конгрес Католицьких Студентів Американських Університетів, в якому взяло участь понад 200 делегатів. На запрошення президії Конгресу з докладом про „наступ комунізму на Американські Університети“ виступив проф. д-р Роман Смаль-Стоцький, представивши зібраним методи большевицької пенетрації та опанування американських професур і студентів. Після докладу відбулася жива дискусія.

НА ТОРЖЕСТВАХ РУССКОЙ ПРАВОСЛАВНОЙ ЦЕРКВИ В МОСКВІ

— під таким заголовком помістив цю фотографію місячник „Свет Православия“ за січень, 1949, що появляється в місті Пряшів на Словаччині. Під фотографією подані далі імена осіб: в першому ряді (зліва): Сергій, єпископ російський і таганрогський; Євферій, екзарх московської патріархії в ЧСР та митрополит пражський і чеський; „трагічески погібший протопресвітер д-р Г. Костельник“; протосей Григорій Розумовський. В цьому самому виданні журналу надрукована довша вістка „О мученической кончине протопресвитера д-ра Гавриила Костельника, вбитого греко-уніятским фанатиком, украинско-німецьким націоналістом, подпольным агентом Вавикана“ у Львові, 20-го вересня минулого року. В інших повідомленнях зі Львова подано, що на могилі о. Костельника невідомі люди примістили таблицю з написом, що „він негідний лежати в українській землі“. О. Костельник, як відомо, відіграв одну з головних ролей в ліквідації Української Католицької Церкви в Західній Україні.

СОВЕТИ В О.Д. ОБВИНУВАЧУЮТЬ ЗАХІД В ПІДГОТОВЦІ ВІЙНИ

ВИСТУП ГРОМІКА ПРОТИ АТЛАНТИСЬКОГО ПАКТУ НА ТЛІ СХІДНО-ЗАХІДНИХ СУПЕРЕЧНОСТЕЙ.

Лейк Сокеес, Н. Й., 14. квітня. — Совєтський Союз через свого представника в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй почав вчора генеральну атаку на підписаний 4-го квітня у Вашингтоні Північно-Атлантичний договір, характеризуючи його як зброю західних союзників в їх інтензивній підготовці агресивної війни проти Совєтів. Совєтський представник, виступник міністра закордонних справ А. Громіко, обвинувачував партнерів договору, що вони свідомо змовилися для знищення світової організації при допомозі створеного ними „агресивного блоку“, що має бути випадовою базою для майже півтора-годинний промови Громіко вистріляв всі совєтські „калібри“ проти Атлантичного пакту, представляючи його як „агресивну зброю“ на тлі загальних совєтсько-західних політичних суперечностей. Громіко окремим обвинувачував за це Америку, Британію і Францію, заявляючи, що вони вже підготували військові плани для війни проти Совєтів, виключно з ужиттям атомової бомби. В старанно приготованій промові, що Громіко відчитав з написаного тексту, Совєти намагалися виказати, що Атлантичний пакт є нелегальним документом, що він заперечує попередні договірні зобов'язання західних союзників та що він йде в розріз з чартером Об'єднаних Націй. Громіко говорив на пошлудливій сесії Генеральної Асамблеї, на порядку наряд якої була резолюція в справі обмеження великодержавного права вета в Раді Безпеки, проти чого, очевидно, Громіко рішуче виступав. Виступ Громіка з цієї нагоди та його генеральна атака проти Атлантичного пакту були деякою несподіванкою для західних представників. Проте, американський представник, Ворен Р. Остин, негайно після того зголосився до слова з метою відповісти на закиди Громіка, але листа безідейності на цій сесії вже була заповнена і тому Остин говорив на цю тему сьогодні. Проте, вже вчора він видав коротку заяву, стверджуючи безпідставність совєтських закидів. Перед виступом Громіка американський предст а в н и к говорив до теми, визнаючи Совєтський Союз підпорядкованим воль більшості та погодившись на обмеження права вета, що його досі Совєти вже стільки разів надуживали. Тому що Громіко видав цю свою обвинувачення проти Атлантичного пакту на тлі загальних совєтсько-західних непорозумінь і суперечностей, вважається, що цим започатковано спідівану східно-західну „жолуду війну“ на терені Об'єднаних Націй. На закінчення своєї промови Громіко ще окремим обвинувачував Британію і Францію, що вони своєю участю в Атлантистському пакті порушили свої договори зі Совєтським Союзом та що на них спадає за це „повна відповідальність“.

БРИТАНІЯ ВІДКИНУЛА СОВЕТСЬКИЙ ПРОТЕСТ В СПРАВІ АТЛАНТИСЬКОГО ПАКТУ.

Лондон, 14. квітня. — Британське міністерство закордонних справ вчора повідомило, що британський уряд відкинув совєтський протест і обвинувачення, мовляв, участь Британії в Атлантистському пакті є порушенням британсько-совєтського договору з 1942 року. У своїй ноті, переданій вчора місцевій совєтській амбасаді, британський уряд відкидається до заяви міністрів закордонних справ у Вашингтоні, в якій з цілою рішучістю стверджено виключно мирові цілі Атлантистського пакту. Вину за теперішні розбіжності між великодержавами британський уряд в цій ноті скидає виключно на Совєтський Союз та наводить на це відповідні факти.

СКАНДИНАВСЬКІ КРАЇНИ ЗАПОВІДАЮТЬ МИТНИЙ СОЮЗ.

Атлеса, Франція, 14. квітня. — На господарській конференції західно-європейських країн, що відбувається в цьому місті, Данія, Норвегія і Швеція поінформували учасників, що вони задумують встановити спільну скандинавську тарифу, що еwentально може довести до повного митного союзу. При цій нагоді звертається увагу, що ці країни вже раніше повідомили Британію, що вони готові перегорювати з нею як одна митна цілість. До цього митного союзу мала б належати теж Ісландія.

ДОМАГАЮТЬСЯ КАРИ СМЕРТІ ДЛЯ НАЦІСТІВ.

Нюрнберг, 14. квітня. — Американський суд в цьому місті закінчив вчора відчитувати довгий на 800 сторін реєстр воєнних злочинів 21 обвинувачених відповідальних членів колишнього гітлерівського міністерства закордонних справ. На всіх 21 обвинувачених тільки трьох виправдано, а за 18 потверджено вину. В поодиноких випадках прокуратор домагався кари смерті. Вирок мав би бути проголошений сьогодні.

МІН. ШУМАН В ОБОРОНІ ВАШИНГТОНСЬКОГО ДОГОВОРУ В СПРАВІ НІМЕЧЧИН.

Париж, 14. квітня. — Французький міністер закордонних справ Роберт Шуман виступив вчора в обороні досягненого недавно у Вашингтоні американсько-британсько-французького порозуміння щодо спільної політики в Німеччині, опрокидуючи закиди, мовляв, Франція поробила завеликі уступки. Свої твердження в цій справі Шуман висловив в одному пресовому інтерв'ю.

вирять в можливість перервання Совєтами їхньої блокади західних секторів Берліна і тому домагається ще дальшого скріплення повітряного постачання зі Заходу.

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second-Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1915.

PEREPLATA:		SUBSCRIPTION RATES:	
Ha рік	\$7.00	One year	\$7.00
Ha рік	\$3.75	Six months	\$3.75
Ha рік	\$2.00	Three months	\$2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СЕНАТ ПЕРЕД ЕПОХАЛЬНИМ РІШЕННЯМ

Заки президент Труман предложив Сенатові Злучених Держав до ратифікації Північно Атлантичний Договір, він віддавав "сусідів", себто сенаторів. У колі своїх давніх товаришів повів він балачку на тему сучасного міжнародного положення, а потім, як відомо, вступив це до сенату, де сім на своїх давніх сенаторських крилі. Покликаний до слова розповів, яка то сумна подія (смерть Рузвельта) завела його до Білого Дому.

Таке, "неформальне" поведіння президента Трумана може видаватися багатьом дивним і незрозумілим. Але, як це описав минулої неділі Лестер Маркел в Нью Йорк Таймс, Труман вважає себе звичайною, "пересічною людиною" і поводить себе в Вашингтоні в такий спосіб, як поводитися звичайний американець в Індіаненс, малому містечку в Місурі, звідки президент походить. Як там чоловік має на думці якусь громадську справу, то йде поговорити до сусідів, шукати в них поради чи переконати їх щодо слушності і потреби певної акції. Так пішов теж Труман поговорити собі з сенаторами в справі сенатської ратифікації Північно Атлантичного Договору, знаючи, що рішення сенату — згідно з Конституцією Злучених Держав — це останнє слово в цій справі.

Коли згадується за ці відвідини Трумана, мимоволі виринає в пам'яті особа великого американського президента, Вудроу Вільсона, що по першій світовій війні намагався втягнути Злучені Держави до Ліги Націй. Нині всі погоджуються, що Вільсон, великий ідеаліст та знаменитий учений, коли би був як президент у контакті з сенатом в подібний спосіб, як це є з Труманом, Злучені Держави були б цілком певно вступили до Ліги Націй, бо ж ця установа була на ділі американською ідеєю. Північно Атлантичний Договір, який тепер предложено сенатові, є не меншою подією, як була нею Ліга Націй, чи як є нею Організація Об'єднаних Держав. Це президент Труман добре розуміє і тому саме пішов віддавати "сусідів", знаючи добре їхні звички та амбіції, бо й сам був довгий час сенатором.

Треба надіятися, що сенат матиме більшість, потрібну для ратифікації Північно Атлантичного Договору. Найбільше дискусії буде правдоподібно над тими обставинами, які зобов'язуватимуть Злучені Держави до участі в такій війні, на яку треба висилати американських воїнів. Секретар стейту Ачесон об'являє ту важку точку тим, що каже, що не кожний напад на одну з 12 держав, які підписали Північно Атлантичний Пакт, вже змушуватиме інші держави, в тому теж і Америку, висилати заради армію для оборони нападеного. Але з другого боку він твердить, що Північно Атлантичний Договір є цілком подібний до Договору в Ріо де Жанейро з 1947 року, який зобов'язує Злучені Держави обороняти кожну американську республіку на південь від Злучених Держав. Вже з цього одного пізнати, що Північно Атлантичний Договір таки потягає за собою дуже далеко йдучі мілітарні зобов'язання з боку Злучених Держав, а в тому теж і фінансові. Це й буде предметом широкої дискусії в сенаті, можливо — в сучасних обставинах — навіть і несподівано. Якраз і тому президент Труман відвідував сенаторів.

Президент Труман це раз підкреслює у посланню до сенату, що Північно Атлантичний Договір змагає "до миру, справедливості та свободи". Він спричинений тим, каже президент, що світ був свідком, як народи малих держав "були позбавлені одним з свободи шляхом терору та глобелізації". Такого не хочуть дожити ці держави, що підписали Північно Атлантичний Договір. Це є змагання "народу Злучених Держав до справедливого й тривкого миру", закінчив президент.

К. ПЕТРУС

СОВЕТСЬКІ АРЕШТАНТИ

ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОБДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

Із ходу слідства я бачив, що дехто з моїх друзів та знайомих були арештовані і, збиті з пантелику слідчим, вони почали вже обговорювати і мене і самих себе. З ними і треба було якось зв'язатися. Але як це зробити? Тюремної абетки для перестукування вони не знали. І через "волю" зв'язатися з ними ми не мали ніякої можливості. Лишалися чергові вартові, але й не довіряли і зв'язуватися з ними було небезпечно.

І ось, одного разу, наш однокласник, колишній червоний партизан, стоячи коло вікна, почав машинально вистукувати по трубі парового

Призабутий пострах імігрантів — Еліс Айленд

"Остров Сліз", як звикли називати Еліс Айленд, є добре відомий передвоєнним імігрантам з гірких досвідів. У часі останньої війни за нього майже забули. Як став тепер (від 15 березня) його управителем директрисний директор Іміграційної й Натуралізаційної Служби Едвард Дж. Шонесі, різні газети почали пригадувати нову поклінну властивість значення назви "Остров Сліз".

"А от стаття Свободи, має статична стаття дівоча на гранітним підставі, з смолоскипом у руці. "Америка, Америка!" — усі уста шепотом вимовляють те дивне слово і, всю стовплене на переді пароплава, мов одна скаменіла маса, стоїть звернене в сторону цієї статуті" — писав Юліан Вачинський, автор книжки "Українська Іміграція", виданої в 1914 р. головню фондами У. Н. Союзу. Та побіч статуту Свободи, персоніфікації вільної землі Вашингтона, стоїть теж і другий не менше пам'ятний предмет думок колишніх імігрантів — іміграційна стаття на острові Еліс Айленд. Туди заїжджали з правила українські імігранти перед першою військовою для перевірки і щойно після того впускали їх до Америки. Що їм там доводилося пережити, стало пострахом і перейшло в міт, що задержався до нинішніх днів. Во багато бачили Статуту Свободи, але не змогли з різних причин перейти провірки іміграційних властей і з жалем та розпучкою верталися до свого рідного краю.

Тепер обставини цілковито змінилися в Еліс Айленд. Але до слова він знову приходить з відновленням іміграції — правда на інших підставах. Тепер уже не посилають туди нікого для провірки. Проте сюди попаляють кілька українських родин після приїзду з європейської скитальщини. Зі збільшенням іміграції таких випадків буде більше.

Колись затримання на Еліс Айленд було вже загрозою депортації, тепер це тільки спомина з минулого. Правда, попадають туди теж особи, призначені на депортацію, але їх дуже мало, коли б таке трапилося з новими українськими імігрантами, то хай знають, що тих, яких мають завернути до Європи, приміщують хвилево на Еліс Айленд, щоб дати їм спроможність себе оборонити.

Еліс Айленд не є ніякою тюремною, як це змальовують більшовики. Це ніяке НКВД. Це нині культурний захист для тих, яким треба ще переходити провірку, щоб перейти браму Америки, або які мусять покидати вільну країну з різних причин, в сучасних обставинах головню з політичних — обвинувачення, Калиновський оголосив мокру (з водою) голодівку, був переведений до одиночки і на 33-й день помер від виснаження.

Ось якась незнайома мода дівчина, що була в одній з невеликих камер, намагалася кінчити життя самогубством, але своєчасно була витягнута з петлі і непристойна, була відвезена до тюремної лікарні...

А ось приборкувач і дресирувальний гадюк. Прізвисько його ніхто не пам'ятає, але в його горю всі однокласники брали велику участь, дуже йому співчували і його осиротілим гадюкам.

Як розповідали ув'язнені, десь на одному із своїх гасотрольних виступів "приборкувач" показав глядачам на гадюках, як селяни вступали до колхозу. За його наказом, гадюки зображали в особах шось дуже смішне і антисоветське, за що його і арешту-

"кіндергарден"; є спальні для півтора тисячі осіб. Є теж гостеприємна велика кімната, де вільно кожному громадянину за окремих дозволів владі відвідати придержаних. Побіч цієї залі є приміщені бюрка різних добродійних агенцій, які готові допомогти хвилевим мешканцям зовсім безплатно.

Дотеперішні випадки придержання на Еліс Айленд українських імігрантів зі скитальщини покінчилися щасливо для придержаних. Якщо б в майбутності трапилося попасти туди якомусь іншому скитальцеві, хай пам'ятає, що українські установи в Америці на нього не забудуть і подбають, щоб йому не сталася кривда.

Подбати про кращі хори

Хоч я не так довго в Америці, але вже довелося мені бувати в багатьох громадах, більших і менших, де міг добре приглянутися нашому життю. В старім краю я вже звик був до того, що й по селах були добрі хори, зокрема, коли йдеться про церковні хори і спів по церквах. Подібно думав я стрінути теж і тут в Америці. Але на моє велике здивування я знав, що тут у багатьох громадах майже цілковитий занепад навіть церковного співу, що вважаю великим недомаганням, бо на тому може потерпіти сама церква, що знов було б великою шкодою для цілого нашого життя в Америці. Церква збирає кожної неділі ще й тепер велике число наших людей. Правда, це головню старе покоління, а молодих відносно не багато, але й їх було б певно більше, коли би було піднесене мистецтво нашого церковного співу, коли би були добрі хори з інтелектуальними диригентами, що знають своє діло.

Наша пісня, релігійна чи світська, така мелодійна і гармонійна, стільки в неї душі, почування та інтерпретаційних можливостей, що вже сама просить, щоб її взяли в добрі руки і дали їй рідне середовище, щоб могла теж і тут сповняти далі своє виховне та суспільне завдання, кріпнати, об'єднати та оживляти своїх і збуджувати серед американців подив для української культури. Коли ж навіть церква перестане бути по громадах таким середовищем, що є навіть у її власній інтересі, то де шукати іншого виходу?

Тепер прибуває до Америки шораз більше число українців, що добре об'єднані в українсько музичною культурою. Що більше, є і такі, що є творцями цієї культури. Чи не використати нашим громадам тих нових талантів?

Поневолені український народ ще не мав змоги розвину-

ти свою рідну музику в такій мірі та формі, як це є з іншими народами. Але наша музично-народна творчість геніальна. Передавана у високоартістичнім оформленні наших мистців вона збуджує подив у найбільших музичних знавців культурного світу. Чому ж усім нам, в кожній громаді й церкві не любуватися нашою піснею у найкращім мистецьким виконанні?

Не хочу робити нікому виклики за теперішній стан українського хорового мистецтва по громадах, а зокрема по церквах. Теж зазначу, що не говорю тут про поодинокі імпульсанти виступи хорів нашої молоді. Маю на думці тільки те, що я бачив по багатьох наших громадах і церквах. Занепад церковного співу є наглядний. На тому полі є велике занедбаність і хтось мусить цю важку справу взяти собі до серця і шось в тім напрямі робити. Очевидно, що одиниці голос, що міг би тут дійсно заважати, це голос церковної влади. Наш оґряд є чудовий, але він вимагає теж і чудового співу, щоб міг виявити усю свою велич і красу. Теж не хочу казати, щоб тут досі ніхто не додав про добрі хори, ні теж, щоб не було й тут добрих диригентів. Я тільки говорю про сучасний стан.

Нині нема найменшої причини, чому не міг би бути в кожній громаді добрий український хор і під проводом фахових людей. Та це може статися тільки тоді, коли про це подбає усе громадянство, коли це буде турботою усіх, кожна дорога українська пісня, українська культура.

ВСТАВІТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМІМ СТАВІТЕ ПІСВІЛАСНИКОМ ДЕСЯТЬ МІЛЬЯОНОВОГО МАЕТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

Протестаційна маніфестація українців в Бельгії

В неділю 3 квітня 1949 року десятитисячна маса українських скитальців у Бельгії, через своїх представників, гідно заманили протестувати нерозривний зв'язок українського народу з західним християнським світом у боротьбі проти безбожної імперіалістичної Москви за свободу совісті й віри та за свободу народів і людини.

Нав'язуючи до урочистостей з приводу 50-ліття священства Святішого Отця Папи Пія XII та приєднуючись до загальної протестаційної акції всього християнського світу проти злочинного засуду Прімааса Угорщини Кардинала Міндсенція, українські скитальці в Бельгії сильним голосом і гідною поставою звернули увагу західних народів на величезну і далеко недооцінену роль і заслуги України, Українського Народу й Української Церкви в відвічній боротьбі за утворення Христового Царства на землі.

Протестаційна акція була підготовлена й керована Центральним Громадським Діловим Комітетом Акції, а склад якого увійшли і представники обох віровизнань, як духовні так і світські. Почесний патронат над акцією об'явила обидва українські Владики — Преосвященний Кир Іван та Високопреосвященніший Архиепископ Кир Михайл.

Українці маніфестували в 4 головних осередках свого скупчення, а саме: в Гассельті, Льежі, Монсі й Шарлеруа. Рано в год. 9. були відправлені всоди Торжественні Богослуження з Панахидами за всіх Поляглих і Замучених у боротьбі за Бога й Україну Українських Владик, священників та мільйони вірних. По Богослуженнях сформувалися маніфестаційні походи, в яких взяли масову участь українці з усіх довколишніх осередків та представники інших національностей, зокрема мадяри й італійці. Число маніфестантів у Монсі й Шарлеруа перевищило 1000, у Гассельті й Льежі було понад 500. Тільки в Льежі похід вулицями міста був заборонений з огляду на небезпеку контролю демонстрацій з боку комуністичних елементів. Походи випали імпульсанти. Походи випали імпульсанти. Походи випали імпульсанти.

В них брали організовану участь — духовенство, дітвора, вуглекопи, молодь, жіноцтво і решта громадянства. Віддали вуглекопи, СУМ-івці, пластуни, ішли у своїх одностроях, жіноцтво було одягнене в національні строї. Хорі співали під час походу патріотичні й релігійні пісні. В поході в Монсі й Шарлеруа пригравали оркестри. На чолі походів несено прапори — український і бельгійський. Кожне

Самі італійці розповідали про себе так: "До свого переїзду в СССР вони працювали вантажниками у Марсельському порту. Жили вони там більше або менше добре. Кожен мав по кілька костюмів і пар взуття, непогане харчування та квартиру, отже, жили європейцями... Обоє багато читали. І так начиталися комуністичної літератури, що, нарешті, вирішили поїхати до, "щасливої" країни, де робітники заробляють не якихось там 250 франків на тиждень, а цілі сотні карбованців. Ім поспався советський корабель, що йшов до СССР, і вони з радістю туди поїхали. Дорогою капітан пароплава, життерадісний і жвавий сміхун, частував їх весь час різними напоями і дуже смачними російськими стравами, а коли приїхали, в СССР, він попросився з ними від душі, і передав їх в ГПУ."

Самі італійці розповідали про себе так: "До свого переїзду в СССР вони працювали вантажниками у Марсельському порту. Жили вони там більше або менше добре. Кожен мав по кілька костюмів і пар взуття, непогане харчування та квартиру, отже, жили європейцями... Обоє багато читали. І так начиталися комуністичної літератури, що, нарешті, вирішили поїхати до, "щасливої" країни, де робітники заробляють не якихось там 250 франків на тиждень, а цілі сотні карбованців. Ім поспався советський корабель, що йшов до СССР, і вони з радістю туди поїхали. Дорогою капітан пароплава, життерадісний і жвавий сміхун, частував їх весь час різними напоями і дуже смачними російськими стравами, а коли приїхали, в СССР, він попросився з ними від душі, і передав їх в ГПУ."

В. Петренко.

УКРАЇНЦІ Й МОСКАЛІ

4)

(Докінчення)

Великорусська мова розвивалася на території Ростов-Суздальського князівства. Шахматов, Віноградов і Філін, каже автор, переконливо показали у своїх працях, як формувалася великорусська народність у середньо-великорусській полосі і як перехідні діалекти її стали затирати свої морфологічні, фонетичні та лексичні межі.

З ходом часу стрижнем, довкола якого об'єднуються різні діалекти великорусської мови (тверський, рязанський, нижегородський, псковський, новгородський), є діалект Московий, яку заселяли вятчичі.

В XIV. і навіть XV. ст. московський діалект є ще рівноправним з іншими великорусськими діалектами. Тільки на початку XVI. ст. формуються мовна спільнота, а в XVIII. ст. обласні діалекти вже цілком згладжуються у державній мові Московської Росії. В XVII. ст. московська мова, яка збагачується до того і живою народною мовою, є вже спільною мовою великорусської нації.

Так склалася перша риса як характерна риса нації — спільність мови. Друга характерна риса нації — це спільність території.

В кінці XV. і на початку XVI. ст., за часів Василя III, закінчується об'єднання Московської Росії. „Соборання“ Росії завершується будовою великорусської держави, себто Московщини, якої даліший розвиток ішов шляхом централізації і консолідації самодержавного ладу.

Спільність території великорусської народності була закріплена успішною об'єднуючою політикою Івана III і його синів.

В другій половині XVI. ст. починається національне пробудження великоросів. Іскра національної, самосвідомості розгоріла і роздула Куликівська битва: Москва виступила в ролі спасительки Росії від навали Мамай і татарської неволі. Вона стала носієм „соборання“ і Єдності Росії. Московські цари („государи“) стали іменувати себе государами всієї Росії, „Матушка Свято-Русь-Земля“, вітлює ідею об'єднання і незалежності Росії.

При кінці XV. і XVI. ст. на основі спільності мови і культури та спільності території формується „великорусская народность“, або що являється синонімом, підкреслює автор, „русская национальность“. Як бачимо, терміни „великорусский“ і „русский“ починає автор уживати як однозначні, що, розуміється, робить він не безцінно.

Ознака спільності економічного життя, (экономическая связность), що визначає поняття нації, бракувала ще на Росії в XV. і XVI. ст. І тільки Опричнина Івана Грізного розділила край економічної розділеності Росії. Централізована монархія із самодержавною владою, царів виступає в характері „деспотизма“ національної єдності.

В XVII. ст. створюються національні економічні зв'язки — основа нації.

В XVII. ст. на основі синтезу живої народної мови з її діалектами, мови фольклору й державної, себто ділової літератури, складається „русский язык“.

Торговельно-економічне злиття України і Росії і тісний економічний зв'язок Росії, з Сибіром створюють один „всеросійський“ ринок.

На половину XVIII. ст. припадають початки капіталізму в Росії. Спільність економічного життя Росії не могла не відбитися і на її мові. Питання нормалізації руської мови поставив Тредяковский, а вирішив його Ломоносов. Його ж шляхом пішов Сумароков, який використав з руської мови всі діалектизми.

Так у половині XVIII. ст. на основі спільності мови, території, економічного життя і психіки, що проявляється у спільності культури, сформу-

валася „русская“ (себто московська нація).

Такий виклад советського ученого про формування московської нації.

Висновок із нього ясний:

За часів Київської Русі склався „русский народ“, в етнічному значенні слова, предок московської, української і білоруської народностей.

В XIV. і XV. ст. починає формуватися великорусська народність.

Опричники Івана Грізного промостили шлях формуції руської нації на терені Московщини. А разом із цим термін „русский“ починає застосовувати термін „великорусский“. Це означає, що Москва („Третій Рим“) стає носієм „соборання“ руських земель.

Опричники Сталіна, слід доповнити висновки проф. Мавродіна, повинні прокласти шлях формуції руської нації на території Советської Росії. І це здійснює Сталін під гаслом комунізму та при допомозі найжорстокішого терору, який знає історія, консеквентно, повно, і безпощадно.

Протестаційна маніфестація українців в Бельгії

(Докінчення зі стор. 2-гої).

Нунцій в Бельгії Мис. Ченто вислав з того приводу до Комітету Акції гратуляційного листа з подякою в імені Апостольської Столиці.

Згадав українська маніфестація була наскрізь додатньою подією в житті української скитальської громади в Бельгії, бо закріпила загально-національну солідарність в її рядах та розпропагувала справу боротьби Українського Народу й Української Церкви в цей переломний час активізації світового проти-большевицького фронту народів.

Українські робітники-скитальці в Бельгії в числі понад 10,000, зібрані на протестаційних вічах в Гассельті, Лжежі, Шарлеруа і Монсі, в дні 3-го квітня 1949 р., при участі представників народів, поневолених або загрожених безбожним советським імперіалізмом, перед лицем усього культурного християнського світу:

1) Підносять свій голос протесту проти негідних злочинних дій безбожної червоної імперіалістичної Москви, яка найжорстокішими способами поневолює і винищує цілі народи, задавлюючи їхні змагання до самостійного державного життя і до всіх свобод, що прислугують людськості народам.

2) Зокрема протестують проти діявольського задавлювання слугами червоного московського імперіалізму свободи совісті і віри та проти жорстокого переслідування Христової Церкви і її найкращих представників.

3) Протестуючи проти злочинного засуду П. Ем. Кардіала Міндсента, українські скитальці хочуть пригадати західному світові, що цей замах на особу і гідність Пріамаса Угорщини є тільки одним із звен у безконечному ланцюзі

подібних, і ще без порівняння тяжких, злочинів безбожної Москви проти Христової Церкви, а зокрема супроти Української Церкви, як Греко-Католицької так і Автокефальної Православної. В цей день всесвітніх молитов, українські скитальці клонять в найглибшій пошані свої голови перед мільйонами кровоянних жертвами, що їх понесли і далі понесуть Українська Церква і український народ у безупинній боротьбі з демоном всього християнського світу — безбожною Москвою, в обороні Христового Царства. Тільки за останні воєнні і повоєнні роки — дев'ять Українських Греко-Католицьких Архипастирів, м. ін. Митрополити Шептицький і Сліпий, Єпископи Хоминський, Ромжа, Коциловський і ін., кілька тисяч священників та кілька мільйонів вірних покритися багрянцем великих мучеників за Христа, Україну і за крашу майбутності всього людства. А коли до цього числа жертв із Західної України додати ще біля 30 Архипастирів Української Автокефальної Православної Церкви (УАПЦ) в Східній Україні з Митрополитом Василем Липківським на чолі, кілька тисяч її духовенства та понад 10 мільйонів вірних — православних українців, які в 1921-1948 рр. каралися й умиралі за Христа й Україну в тундрах холодного Сибіру, в тайгах проклятої Коліми чи в казачатах ГПУ — НКВД — МВД, або ще й сьогодні борються і страждають у новітніх катакомбах на широких просторах СССР чи на далеких засланнях, — то щойно тоді Голгофту Української Нації повинна стати перед глухим і байдужим світом в цілій повноті.

4) В цей день загальної солідарності і духової єдності всього християнського світу, українські скитальці апелюють до совісті і чести західних народів, щоб вони з більшою, як досі, увагою і зрозумінням поставились до того, що від десятків років діється за „ославленою „залізною занавесою“. Зокрема закликають ще вільні народи західного світу бодей морально підтримати героїчну Українську Повстанську Армію (УПА), яка без ніякої допомоги ззовні веде вже понад 7 років одчайдушну боротьбу за життя і волю українського народу та за Українську Церкву, і боротьбу всіх інших народів, об'єднаних ідейно в єдиному

Успіх американського приятеля українців

Мерілендська преса подала вістку, що в дні 5-го травня відступив з активної служби ексекутивний офіцер стейт-вої

Mr. Ruxton M. Ridgely
Captain-Executive Officer.

поліції мейджор Едвард Джонсон та що на його місце іменовано капітана Ракстона М. Ріджлі, відомого приятеля українців та справді батьківського опікуна нових українських імігрантів, що в останньому в щораз більшій кількості приїжджають на фарми в стейті Меріленд, старанням ЗУАДКомітету. Капітан Рідж-

лі був підвищений в своєму уряді за його великі особисті спосібності та за заслуги в дотеперішній службі на його відповідальному пості.

Докищо невідомо, чи капітан Ріджлі буде іменований теж мейджором, але численні його приятелі в стейт-вому уряді висловлюють переконання, що власне капітан Ріджлі є одним з перших кандидатів на пост суперінтендента, що його тепер займає полковник Обер-та каденті якого кінчається в 1951 році. Успіх капітана Ріджлі викликав велике вдовільня серед українців, як серед місцевих громадян так і новоприбулих імігрантів, що майже всі знають капітана, бо він часто зустрічає їх вже в порті приїзду, опісля піклуються ними в дорозі та розміщенням на фармах, як і весь час дбає, щоб вони справді були та почувалися як дома. З нагоди його підвищення, капітан Ріджлі одержав численні гратуляції від своїх приятелів, до яких цілим серцем прилучуються і українці.

Зі Спорту

НЮАРК, Н. ДЖ.

За голоном слів — „в здоровому тілі, здорова душа“ — зірвалося бадьоре українське юнацтво міста Ньюарк і зорганізувало спортове тов. „Січ“ — як репрезентативне у змаганнях зі своїми й чужими.

Перші змагання — у відбиванку — спорт. Тов. „Січ“ у складі: Гайдушок, Козира, Кулиничий, Михайлюк і Женчук, проти У. С. К. у складі: Воловодюк, Драпак, Онішків, Тимчишин, Чуйко і Юрчинський, відбулися в Нью-Йорку (в парку при 9 вулиці) дня 10 ц. м. і принесли повний успіх змаганням тов. „Січ“.

Першу партію грав У. С. К. — як видно — шістькою, а тов. „Січ“ п'яткою, і мимо того вже від початку можна було зауважати перевагу „Січ“. Отже виграє її „Січ“ у висліді 15:3 і 16:14.

В другу партію — реванж — У. С. К. кидає нових змагунів і старається вирішити у свою користь. Однак, по тяжких трьох сетах виграють змагун „Січ“ у висліді: 15:8, 8:15 і 15:9.

Щодо змагунів У. С. К. є побажаним більше спокою на грищі й більше послуху команді.

П. С.

РАЛФ ДЖОНСОН БОНЧ

(Мировий Посередник в Палестині)

Перший важний крок до миру на Середнім Сході — угода про завізнення зброї між Ізраїлем та Єгиптом — був почати перемогою Об'єднаних Націй, бо обидві сторони зрештою прийняли пропозиції, накреслені О.Н. Почасти це була персональна перемога д-ра Ралфа Джонсона Бонча, виконуючого обов'язки посередника Об'єднаних Націй в Палестині. Правдоподібно найбільш славний з американських нігрів, д-р Бонч взяв на себе відповідальну роль мирного посередника після вбивства графа Ф. Бернадота та його французького помічника в Єрусалимі 17 вересня минулого року.

Відважний, розсудливий, оптиміст, д-р Бонч вважається одним з найбільш здібних адміністраторів при Об'єднаних Націях. Він був при чії світової організації з 1946 року, коли О.Н. „позичили“ його з американського департаменту державних справ на становище директора мандатного відділу О.Н. В 1948 році його призначено головою секретаріату комісії в справах Палестини при О.Н. і коли граф Бернадот виїхав в 1948 році до Палестини як мировий посередник О.Н., д-р Бонч був його головним помічником.

Славний виховник та один із світових знавців расових взаємовідносин, д-р Бонч виявив себе визначним американцем сучасної доби. Внук невідомого, він народився 7 серпня 1904 року. Батько був голярем, мати — музикант, що жили тоді в Дітроїті.

Середню освіту Бонч здобув в Лос-Анджелесі, в Каліфорнії. Далі пішов до Каліфорнійського університету, де студіював головню міжнародні взаємовідносини. Підробляв працю як „дженітор“, або чистенням, чи вкладанням килимів, або хлопцем на кухні на прибережних пароплавах під час вакацій. Займався не тільки самою наукою, був атлетом, визначався в спортивних — бекетбольних, бейсбольних та футбольних — дружинах.

Закінчивши з найвищим відзначенням університет в Каліфорнії, Р. Бонч за кілька слідуючих років здобув славу як вчений, спочатку в Гарвардському Університеті, потім Говардським — колегією для негерських студентів у Вашингтоні. Дістав стипендію.

яка дала йому змогу досліджувати расові взаємовідносини і колоніальну політику в Африці та зробити подорож довкола світу. Під час тої подорожі він відвідав Малайський півострів, Філіппинські острови, Китай, Японію та Гавайські острови. За той час він не тільки сам вчився, але вчив і інших. В 1903 році одружився з Рут Гаррис, учителькою, яка була його студенткою на літніх курсах Говардського університету.

З 1939 року Р. Бонч був повним професором Говардського університету аж до початку Другої Світової Війни. Він зголосився добровільно до військової служби, але його не прийняли з огляду на старе поранення ноги. Проте служив в Бюрі Стратегічної служби в африканським та Далеким Східним відділах. В 1944 році його переведено до департаменту державних справ, де він помагав накреслювати частини Чарту Об'єднаних Націй.

Упродовж довгих мирових переговорів між представниками Єгипту та Ізраїля на острові Родосі, Р. Бонч визначав не тільки своїми адміністративними здібностями, але також терпінням та надією на успіх, незважаючи на чималі перешкоди.

Відносно визнання ізраїльської держави арабськими країнами висловився він так: „Неможливо встаючи кожного ранку бачити щось перед собою і не визнавати того що бачиш за дійсність“. Щодо ізраїльської держави, то він передбачає для неї велику будучність і мирне співжиття з сусідами. Справа миру в Палестині буде розглядатися в новій комісії при О.Н. Д-р Бонч висловив надію, що тепер, коли вже зроблено перший крок до сталого миру на Середнім Сході, він зможе повернутися на свій пост директора мандатного відділу при О.Н. та що він матиме більше часу для своєї родини.

Загальна Рада.

ОБОВ'ЯЗКОМ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ Є, НАЛЕЖАТИ НЕ ТІЛЬКИ САМОМУ ДО СОЮЗУ, АЛЕ ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВ'ЯЗКІВ СВИДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВ'ЯЗКОМ ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОІХ ПРИЯТЕЛІВ ТА ЗНАЙОМИХ

„КОБЗАР“ - англійською мовою

Дайте своїм дітям чи своїм американським приятелям, учителям чи політикам книжку про

ГЕНІЯ УКРАЇНИ

ТАРАСА ШЕВЧЕНКА написану англійською мовою **КЛАРЕНСОМ А. МАНІНГОМ**, професором Колумбійського університету, відомим знавцем української літератури та історії.

Такою книжкою, що містить теж і переклади на англійську мову найкращих творів Т. Шевченка є:

Taras Shevchenko

The Poet of Ukraine

Translated with an introduction by

CLARENCE A. MANNING

Acting Executive Officer

Department of East European Languages, Columbia University

Це перше того роду видання в Америці й в цілому англо-саксонському світі. Ця книжка повинна бути в кожній хаті американських українців, в кожній школі, в кожній бібліотеці. Бо всюди треба, щоб був найкращий репрезентант України, найліпший виразник духа і характеру української нації.

Ціна з поштою \$2.50

Замовлення слати на таку адресу:

Svoboda

P. O. BOX 346

JERSEY CITY 3, N. J.

(3 Канади треба платити тільки американською валютою)

ІВАН БАГРЯНИЙ

ТИГРОЛОВИ

РОМАН, ТОМ I І II.

Ціна \$2.00.

Роман „Тигролови“ був нагороджений першою премією на літературному конкурсі у Львові. Скорочений друкувався під назвою „Звіролови“ у „Вечірній Годині“. Але то була лише частка повного тексту.

Замовлення враз з належністю слати до:

„СВОБОДА“

P. O. BOX 346,

JERSEY CITY, N. J.

